

**Методична розробка
уроку теоретичного
навчання з предмету
«Бухгалтерський облік».
Тема : «Облік фінансових
результатів»**

ПЛАН УРОКУ

Предмет: Бухгалтерський облік

Тема розділу: Облік господарських процесів

Тема уроку: Облік фінансових результатів діяльності

Мета уроку:

а) навчальна: засвоєння порядку формування фінансових результатів та відображення їх у обліку

б) розвивальна: активізація розумової діяльності учнів; формування вміння учнів аналізувати ситуацію, будувати графіки, робити висновки, застосовувати ІТ, стимулювання учнів до пізнання нового, розвивати логічне мислення та творчі здібності, застосовувати уміння узагальнювати отримані знання

в) виховна: виховувати ділову активність, старанність в роботі, комунікабельність; формувати культуру виробничої діяльності, любов до професії.

Тип уроку: комбінований

Метод уроку: словесний, наочний, інтерактивний («Гроно», робота в малих групах)

Комплексно-методичне забезпечення: дидактичний матеріал, комп'ютер, схеми, первинні документи, облікові реєстри, план рахунків, П(с)БО №2, №3

Література:

Бутинець Ф.Ф. « Бухгалтерський фінансовий облік». Підручник.

Чебанова Н.В. Василенко Ю.А. «Бухгалтерський фінансовий облік». Посібник

Грабова Н.М. Кривонос Ю.Г. «Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках». Навчальний посібник.

Міжпредметні зв'язки: Економіка підприємства, фінанси, статистика, інформаційні технології в обліку, діловодство, правознавство.

Структура уроку

I. Організаційна частина

II. Актуалізація опорних знань

Бліц – опитування

Визначення фінансового результату полягає у визначенні чистого прибутку (збитку) звітного періоду. Для цього у бухгалтерському обліку передбачається послідовне порівняння доходів і витрат. Поняття фінансових результатів діяльності трактується в П(с)БО №3 «Звіт про фінансові результати» на основі прибутку та збитку.

- Що таке прибуток, збиток?
- За якими ознаками класифікується дохід?

Також суттєвою ознакою класифікації є вид діяльності, від якої отримано дохід. Маючи варіанти класифікації видів діяльності підприємства, необхідно побудувати «Гроно діяльності підприємства» (учень працює біля дошки).

Варіанти класифікації видів діяльності: звичайна, операційна, основна, інша операційна, фінансова, інвестиційна, виробництво, збут, управління, надзвичайна.

- Дати економічну характеристику рахунків обліку доходів.
- Назвати первинні документи та облікові реєстри, що застосовуються для відображення інформації на цих рахунках

Робота учнів з картками-завданнями «Знайди пару» (додаток №1), тестами (додаток №2), вправа «Вставте пропущене слово» (додаток №3), конкурс «Знавці бухгалтерських проводок» (додаток №4).

III. Мотивація навчальної діяльності

Одним із завдань бухгалтерського обліку є визначення фінансових результатів за певний період. На основі даних про величину та види доходів і фінансових результатів керівництво може визначити ефективність діяльності підприємства за різними напрямками: рентабельність, ділова активність, ліквідність та ін. Для управління діяльністю підприємства оцінки її результатів необхідне певне узагальнення усіх змін внаслідок проведених господарських операцій. Така інформація, насамперед, необхідна для зовнішніх користувачів. Для задоволення їх інтересів визначаються фінансові результати діяльності підприємства.

Вивчаючи сьогоднішню тему «Облік фінансових результатів» кожен із вас може отримати найвищий бал, застосовуючи власні знання, вміння, навички, здобуті на уроках бухгалтерського обліку.

Очікувані результати

Учні повинні знати:

- *Порядок визнання доходів і методи обчислення фінансових результатів;*
- *Основні вимоги до оцінки доходів;*
- *Рахунки, призначені для обліку доходів і фінансових результатів;*
- *Місце інформації про доходи та фінансові результати в облікових регістрах і фінансовій звітності;*
- *Інформацію про доходи та фінансові результати, яка необхідна для управління*

Учні повинні вміти:

- *Відносити до конкретного звітного періоду доходи та фінансові результати;*
- *Оцінювати доходи окремого звітного періоду;*
- *Обчислювати фінансові результати;*

- *Визначати рахунки, призначені для обліку доходів та фінансових результатів;*
- *Виділяти інформацію про доходи та фінансові результати в облікових регістрах і фінансовій звітності;*
- *Розв'язувати практичні ситуації.*

IV. Вивчення нового матеріалу.

Тема: «Облік фінансових результатів»

На занятті викладач робить презентацію до теми і мети уроку за допомогою ПК і проектора.

План:

1. Поняття фінансових результатів. Порядок їх формування.
2. Облік фінансових результатів діяльності.
 - 2.1 Економічна характеристика рахунка 79 «Фінансові результати»
 - 2.2 Облік результатів операційної діяльності
 - 2.3 Облік результатів не операційної діяльності
 - 2.4 Облік результатів надзвичайних подій
1. ***Поняття фінансових результатів та порядок їх формування.***

Фінансовим результатом господарської діяльності підприємства є прибуток або збиток. Прибуток в основному утворюється в результаті продажу (реалізації) готової продукції (послуг, товарів). Крім того, підприємство може продавати (реалізовувати) інші матеріальні цінності, послуги допоміжних виробництв та господарств, а також мати доходи і збитки, що збільшують або зменшують розмір прибутку від інвестиційної та фінансової діяльності.

Прибуток формується поступово протягом фінансово-господарського року. Більшу частину прибутку становить прибуток від реалізації продукції,

одержаний у вигляді різниці між виручкою від реалізації продукції і витратами на її виробництво та збут.

На підприємстві можливі доходи, втрати, які не пов'язані з реалізацією продукції, але збільшують або зменшують суму прибутку або збитків, - це фінансові результати, отримані від інвестиційної та фінансової діяльності, а також результати, які пов'язані з надзвичайними подіями.

Фінансові результати за видами діяльності, в результаті яких вони виникають, поділяються на прибуток (збиток) від звичайної діяльності та від надзвичайних подій.

Поняття фінансових результатів.

Поняття фінансових результатів діяльності трактується в П(с)БО 3 «Звіт про фінансові результати».

Нижче наведені терміни мають таке значення:

Прибуток - сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Збитки - перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання яких здійснені ці витрати.

Визначення фінансового результату полягає у визначенні чистого прибутку (збитку) звітного періоду. З цією метою у бухгалтерському обліку передбачається послідовне зіставлення доходів та витрат.

В бухгалтерському обліку чистий прибуток (збиток) формується поступово протягом фінансово-господарського року від усіх видів звичайної та надзвичайної діяльності та включає :

- чистий дохід (виручку) від реалізації продукції (товарів, послуг)
- валовий прибуток (збиток)
- фінансові результати від операційної діяльності
- фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування
- фінансові результати від звичайної діяльності

- фінансові результати від надзвичайної діяльності
- чистий прибуток (збиток)

Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), визначається шляхом вирахування з доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) податку на додану вартість, акцизного збору, інших зборів, знижок тощо.

Різниця між чистим доходом і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) називається валовим прибутком (збитком).

Що стосується фінансового результату від операційної діяльності то він визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

А фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів, фінансових та інших витрат.

Фінансовий результат від звичайної діяльності визначається як різниця між прибутком від звичайної діяльності до оподаткування та сумою податку на прибуток.

Окремо від фінансових результатів від звичайної діяльності відображаються невідшкодовані збитки та прибутки від надзвичайних подій.

Остаточний фінансовий результат – чистий прибуток (збиток) визначається як різниця між різними видами доходів та витрат підприємства за звітний період.

2. Облік фінансових результатів діяльності.

2.1. Економічна характеристика рахунка 79 «Фінансові результати»

Узагальнення інформації про фінансові результати підприємства від звичайної діяльності та надзвичайних подій ведеться на рахунку 79 «Фінансові результати». Рахунок 79 - тимчасовий, результатний, має ознаки пасивного рахунку.

По кредиту рах. 79 на підставі довідок та розрахунків бухгалтерії відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, по дебету – суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, а також належна сума нарахованого податку на прибуток.

Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Рахунок 79 «Фінансові результати» має такі субрахунки:

791 «Результат операційної діяльності»

792 «Результат фінансових операцій»

793 «Результат іншої звичайної діяльності»

794 «Результат надзвичайних подій»

Аналітичний облік фінансових результатів ведеться за їх характером, видами продукції, товарів, робіт, послуг та іншими напрямками, визначеними підприємством самостійно.

Первинними документами при відображенні накопичення фінансових результатів різних видів діяльності та віднесення до складу нерозподіленого прибутку (збитку) є довідки та розрахунки бухгалтерії.

Узагальнення даних по обліку фінансових результатів здійснюється при журнально-ордерній формі обліку у журналі-ордері №6 та у Звіті про фінансові результати . У розділі II журналу –ордера №6 накопичуються дані про окремі складові доходів підприємства.

Типова кореспонденція рахунків по обліку фінансових результатів.

з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит

Списання витрат підприємствами, які не використовують рахунки класу 9 "Витрати діяльності" діяльності"			
1 	Списано матеріальні витрати	79	80
2 I	Списано витрати на оплату праці	79	81
3	Списано відрахування на соціальні заходи	79	82
4 	Списано амортизаційні витрати	79 	83
5 	Списано інші операційні витрати	79	84
6 !	Списано інші затрати 	70	85
Списання витрат підприємствами, які використовують рахунки класу 9 «Витрати діяльності» 			
7	Списано собівартість реалізованої продукції	79	90
8 	Списано адміністративні витрати	79	92
9 !	Списано витрати на збут	79	93

10 	Списано інші операційні витрати	79	94
11	Списано фінансові витрати	79	95
12 	Списано втрати від участі в капіталі	79	96
13 	Списано інші витрати	79	97
14	Списано нарахований податок на прибуток	79	98
15 j	Списано надзвичайні витрати	79	99
Списання доходів від здійснення господарської діяльності підприємства			
16 !	Списано доходи від реалізації продукції	70	79
17 !	Списано інші операційні доходи	71	79
18 	Списано дохід від участі в капіталі	72	79
19 	Списано інші фінансові доходи	73	79
20 	Списано інші доходи	74	79
21 	Списано інші надзвичайні доходи	75	79
Закриття рахунку 79 "Фінансові результати"			
22 	Відображено прибуток	79	44

23	Відображено збитки	44	79
----	--------------------	----	----

2.2 Облік результатів операційної діяльності

Розмір прибутку або збитку операційної (основної) діяльності підприємства визначається на результатному субрахунку 791 «Результат основної діяльності»

По *кредиту* субрахунку 791 «Результат основної діяльності» підприємства відображають суму доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг та іншої операційної діяльності в кореспонденції з дебетом рахунків: 70 «Доходи від реалізації» та 71 «Інший операційний дохід».

На *дебет* субрахунку 791 «Результат основної діяльності» наприкінці звітного періоду в порядку закриття рахунків списують:

- собівартість реалізованої готової продукції, товарів, послуг (з кредиту рахунка 90 «Собівартість реалізації»)
- адміністративні витрати (з кредиту рахунка 92 «Адміністративні витрати»);
- витрати на збут (з кредиту рахунка 93 «Витрати на збут»);
- належну за даними бухгалтерського обліку суму податку на прибуток від звичайної діяльності (з кредиту рахунка 981 «Податки на прибуток від звичайної діяльності»).

Шляхом порівняння на субрахунку 791 «Результат основної діяльності» *кредитового обороту* (загальна сума одержаних доходів від реалізації та інший операційний дохід) з *дебетовим оборотом* (загальна сума операційних витрат з урахуванням суми податку на прибуток від звичайної діяльності)

визначають фінансовий результат (прибуток, збиток) від основної діяльності підприємства.

Визначену суму фінансового результату від основної діяльності списують на фінансово-результатний активно-пасивний рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» записом:

— на суму одержаного прибутку:

Д-т рах. 791 «Результат основної діяльності

К-т рах. 441 «Прибуток нерозподілених»;

— на суму збитку:

Д-т рах. 442 «Непокриті збитки»

К-т рах. 791 «Результат основної діяльності»

Первинними документами обліку фінансових результатів від операційної діяльності є розрахунок (довідка) бухгалтерії.

Розглянемо на прикладі відображення в обліку фінансових результатів операційної діяльності.

Приклад:

1. Визначити фінансовий результат від реалізації продукції, визначити суму податку на прибуток (18%), скласти бухгалтерські проводки.

Вихідні дані:

1. Кредитовий обіг по рахунку 26 «Готової продукції» - 200,00грн.;
2. Дебетовий обіг по рахунку 26 «Готова продукція» - 250,00 грн.;
3. Початкове сальдо по рахунку 26 «Готова продукція» - 10,00грн.;
4. Виручка від реалізації продукції (в тому числі ПДВ) – 600,00 грн.;
5. Дебетовий обіг по рахунку 93 «Витрати на збут» - 100,00 грн.;
6. Адміністративні витрати – 50,00 грн.;

Рішення

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків бухгалтерського		Сума, грн.
		Дебет	Кредит	
1	Оприбутковано готову продукцію з виробництва	26	23	250,00
2	Зараховано в доходи від реалізації вартість відвантаженої покупцям готової продукції	36	701	600,00
3	За рахунок доходів від реалізації нараховано ПДВ (20%) $600,00/6=100,00$	701	641	100,00
4	Списано суму доходу на фінансовий результат	701	791	500,00
5	Списано з балансу готову продукцію, відвантаженої покупцям за собівартістю її виготовлення	901	26	200,00
6	Собівартість реалізованої продукції списана на фінансовий результат	791	901	200,00
7	Списано витрати на збут на фінансові результати	791	93	100,00
8	Списано адміністративні витрати на фінансові результати	791	92	50,00
9	Визначено суму чистого прибутку, який підлягає оподаткуванню $500,00-(200,00+100,00+50,00)=150,00$ Визначено суму податку на прибуток (18%) $150,00*18/100=27,00$	981	641	27,00
10	Списано на фінансові результати суму нарахованого податку на прибуток	791	981	27,00
11	Відображено отримання чистого прибутку від реалізації продукції $150,00-27,00=123,00$	791	441	123,00

2.3 Облік результатів неопераційної діяльності

Облік результатів фінансових операцій

Фінансова діяльність підприємства пов'язана з залученням грошових коштів через випуск акцій і облігацій, збільшення статутного фонду та одержання кредитів і позик у банківських і небанківських установах. Таким чином, фінансова діяльність – це залучення капіталу.

Для обліку визначення результатів фінансової діяльності підприємства за звітний період призначено субрахунок 792 «Результат фінансових операцій».

На кредит субрахунку 792 «Результат фінансових операцій» наприкінці звітного періоду списують:

а) в кореспонденції з дебетом рахунка 72 «Доход від участі в капіталі»; — дохід від участі в капіталі (дохід від інвестицій в асоційовані підприємства, в дочірні підприємства, від спільної діяльності);

б) — в кореспонденції з дебетом рахунка 73 «Інші фінансові доходи» — інші фінансові доходи (дивіденди, одержані від інших підприємств; відсотки, одержані за облігаціями чи іншими цінними паперами, інші доходи від фінансових операцій).

На дебет субрахунка 792 «Результат фінансових операцій» наприкінці звітного періоду списують:

а) в кореспонденції з кредитом рахунка 95 «Фінансові витрати» — фінансові витрати (нараховані відсотки за користування кредитами банків, за договорами кредитування, фінансового лізингу; витрати, пов'язані з випуском, утриманням і обігом власних цінних паперів та ін.);

б) в кореспонденції з кредитом рахунка 96 «Втрати від участі в капіталі» — втрати від інвестицій в асоційовані підприємства, від спільної діяльності, від інвестицій в дочірні підприємства тощо.

Фінансовий результат (прибуток, збиток), визначений за даним субрахунку 792 «Результат фінансових операцій» (порівнянням кредитового і дебетового обороту), списується відповідними записами на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Аналітичний облік витрат та результатів фінансових операцій ведеться за видами витрат, результатів та іншими напрямками визначеними підприємством.

Первинними документами з обліку фінансових результатів від фінансової діяльності та списання на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» є розрахунки бухгалтерії.

Облік результатів від іншої звичайної діяльності

Прибуток (збиток) від інвестиційної та іншої звичайної діяльності підприємства визначається на результатному субрахунку 793 «Результат іншої звичайної діяльності».

На кредит субрахунку 793 в кореспонденції з дебетом рахунка 74 «Інші доходи» списують доходи від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів, від неопераційної курсової різниці, від безоплатно одержаних активів та від іншої звичайної діяльності (зокрема, від списання кредиторської заборгованості по закінченні строку позовної давності, та ін.).

На дебеті субрахунка 793 «Результат іншої звичайної діяльності» в кореспонденції з кредитом рахунка 97 «Інші витрати» списують витрати, які виникли в процесі звичайної діяльності (крім фінансових витрат), але які не пов'язані з виробництвом або реалізацією основної продукції (товарів) та послуг (зокрема, собівартість реалізованих фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів, втрати від неопераційних курсових різниць і від уцінки необоротних активів і фінансових інвестицій та інші витрати звичайної діяльності).

Бухгалтерські записи, що відображають фінансові результати інвестиційної діяльності, є такими:

а) при закритті рахунків доходів від інвестиційної діяльності ;

Д-т 74 «Інші доходи»;

К-т 793 «Результат іншої звичайної діяльності»;

б) при списанні витрат інвестиційної діяльності на фінансові результати

:

Д-т 793 «Результат іншої звичайної діяльності»;

К-т 97 «Інші витрати».

Фінансовий результат (прибуток, збиток), визначений за даними субрахунка 793 «Результат іншої звичайної діяльності», відповідними записами списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Аналітичний облік фінансових результатів від іншої звичайної діяльності ведеться за видами результатів та іншими напрямками, визначеними підприємством. Первинними документами з обліку результатів від іншої звичайної діяльності є розрахунки бухгалтерії.

2.4 Облік фінансових результатів від надзвичайних подій

Зіставлення доходів і витрат від конкретних подій, які відрізняються від звичайної діяльності, дають можливість визначити фінансовий результат від визначеної події.

Прибуток (збиток) від надзвичайних подій визначається на результатному субрахунку 794 «Результат надзвичайних подій».

На кредит цього субрахунку в кореспонденції з дебетом рахунка 75 «Надзвичайні доходи» списують доходи, одержані від надзвичайних подій (суми відшкодованих збитків від надзвичайних подій), а **на дебет** (у кореспонденції з кредитом рахунка 99 «Надзвичайні витрати») — втрати від надзвичайних подій (втрати від стихійного лиха, техногенних катастроф, аварій, пожежі тощо).

Записи на рахунках з обліку фінансових результатів від надзвичайних подій здійснюється на підставі розрахунків та довідок бухгалтерії.

Бухгалтерські записи з обліку фінансових результатів від надзвичайних подій є такими:

а) при списанні доходів, одержаних від надзвичайних подій:

Д-т 75 «Надзвичайні доходи»;

К-т 794 «Результат надзвичайних подій»;

б) при списанні витрат від надзвичайних подій:

Д-т 794 «Результат надзвичайних подій»;

К-т 99 «Надзвичайні витрати»;

в) при віднесенні нарахованого податку на прибуток на фінансові результати:

Д-т 79 «Фінансові результати»;

К-т 98 «Податки на прибуток».

Сальдо субрахунка 794 «Результат надзвичайних подій» наприкінці звітного періоду списують відповідними записами на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Таким чином на рахунку 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» формуються фінансові результати від усіх видів діяльності підприємства за звітний період — основної діяльності, фінансових операцій та надзвичайних подій.

V. Узагальнення і систематизація знань

Перевірка глибини осмислення і міри узагальнення учнями знань:

- *За допомогою питань ситуаційного характеру*

1) Вкажіть, чи має право виробник визнати дохід до фактичного відвантаження цієї продукції, якщо готова продукція надійшла на склад, документи на її оплату акцептовано покупцем. Він набув права власності на цю продукцію але на його прохання вона тимчасово знаходиться у виробника.

2) Як на підприємстві здійснюється облік використання прибутку?

3) Як здійснюється оцінка доходу на підприємстві?

4) Як на підприємстві ведеться облік фінансових результатів діяльності?

5) За підсумками звітного періоду сума дивідендів склала 4000 гривень. Є три засновники даного товариства. Частка внеску кожного з них до статутного фонду згідно із засновницьким договором склала 50; 25; 25%.

Дайте відповідь як була встановлена та відображена в обліку сума виплачених дивідендів? (Розв'язок біля дошки)

- *За допомогою виконання завдань ситуаційного характеру «А МИ ВЧИНИЛИ Б ТАК...» (робота в малих групах).*

Учні групи поділяються на 4 підгрупи кожна з яких отримує завдання. Після закінчення терміну виконання роботи, представники підгруп презентують отримані відповіді.

Завдання 1. На підставі наведених даних визначити результат від продажу продукції та суму податку на прибуток, яка підлягає сплаті до бюджету, якщо :

- кредитовий оборот за рахунком 26 «Готова продукція» становить 20000 грн., дебетовий – 25000 грн., початкове сальдо – 1028 грн.;
- виручка від продажу продукції (з ПДВ) 60000 грн.;
- дебетовий оборот за рахунком 93 «Витрати на збут» становить 10057 грн.;
- акцизний податок на даний вид продукції 2043 грн.

Відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 2. Розрахувати чистий фінансовий результат по підприємству, якщо за місяць підприємство отримало дохід від надання послуг 48000 грн., фінансовий дохід 5600 грн., а також понесло витрати на проведення реклами 450 грн., матеріальні витрати 3000 грн., витрати на оплату праці 580 грн., витрати на страхування 257 грн.

Відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 3. Необхідно :

На підставі наведених даних визначити фінансові результати від операційної діяльності підприємства.

Дані для виконання:

Підприємство отримало інші операційні доходи від операційної оренди активів у сумі 5000 грн. Адміністративні витрати за звітний період становлять 47000 грн., витрати на збут 22000 грн., інші операційні витрати (резерв сумнівних боргів) – 1000 грн.

Відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 4. Необхідно:

За нижче наведеними операціями скласти бухгалтерські проведення, провести розрахунок необхідних сум, вказати порядок їх визначення.

Дані для виконання:

1) Надійшла на розрахунковий рахунок виручка за реалізацію продукції, в т. ч. ПДВ – 105000 грн.

2) Списана в кінці місяця собівартість реалізації на фінансовий результат – 90000 грн.

3) Списана в кінці місяця сума чистого прибутку (різниці між виручкою від реалізації і сумою податків)

4) Визначити і списати фінансовий результат основної діяльності.

VI. Підведення підсумків уроку:

- Аналіз роботи учнів у процесі всього уроку
- Обґрунтування та повідомлення отриманих оцінок.

VII. Домашнє завдання.

Опорний конспект.

Бутинець Ф.Ф. «Бухгалтерський фінансовий облік» ст.. 451-466

Грабова Н.М. Кривонос Ю.Г. «Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках»

Список використаної літератури

1. П (с) БО -3 «Звіт про фінансові результати»
2. Чебанова Н.В., Василенко Ю.А. Бухгалтерський фінансовий облік. - Київ, 2002. - с. 529-536
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Житомир, 2001. - с. 451-462
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Практикум. Житомир, 2001. - с. 292 - 295
5. Грабова Н.М., Кривонос Ю.Г. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках. Київ, 2001. - с. 367 - 372
6. Геленко Д.І., Басараб В.Я. Робочий зошит для проведення лабораторних та практичних занять з предмету (дисципліни) «Бухгалтерський облік»
Івано - Франківськ, 2013р. - с. 103-107

Додаток №1

Картка-завдання №1 «Знайди пару»

Знайти відповідне значення для кожного наведеного терміну.

Термін	Визначення
1	2
___(1) Дохід	А. Перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.
___(2) Витрати	Б. Суми, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.
___(3) Прибуток	В. Збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання власного капіталу за рахунок внесків учасників).
___(4) Збиток	Г. Зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).
___(5) Відсотки	Д. Частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства.
___(6) Дивіденди	Е. Плата за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані підприємству.

Відповіді

№ терміну	1	2	3	4	5	6
№ відповіді						

Картка-завдання №2 «Знайди пару»

Термін	Визначення
1	2
___ (1) Звичайна діяльність	А. Придбання і реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.
___ (2) Надзвичайна подія	Б. Операції або події які не відбуваються часто або регулярно протягом звітного року.
___ (3) Основна діяльність	В. Діяльність підприємства, а також інші види діяльності, що не є інвестиційною або фінансовою діяльністю.
___ (4) Операційна діяльність	Г. Діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позиченого капіталу підприємства.
___ (5) Фінансова діяльність	Д. Діяльність підприємства, а також операції, які її забезпечують або виникають внаслідок здійснення такої діяльності.
___ (6) Інвестиційна діяльність	Е. Операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, послуг), які є визначальною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Відповіді

№ терміну	1	2	3	4	5	6
№ відповіді						

Додаток №2

Тести для перевірки знань.

1. Яка проводка відповідає операції: «Списана на фінансовий результат фактична виробнича собівартість реалізованої продукції»:

- а) Дт 79 Кт90
- б) Дт 90 Кт 26
- в) Дт 90 Кт 79
- г) Дт 79 Кт 23

2. За відношенням до виробничого процесу витрати класифікують на :

- а) основні і накладні
- б) прямі, непрямі
- в) поточні, одноразові
- г) поточні і непрямі

3. До собівартості реалізованої продукції включаються такі витрати:

- а) адміністративні
- б) змінні та постійні розподілені загальновиробничі витрати
- в) витрати на збут
- г) прямі виробничі витрати

4. Витрати в незавершеному виробництві на кінець звітного періоду відображає:

- а) залишок рах. 23 «Виробництво»
- б) дебетовий оборот рах. 26 «Готова продукція»

в) рах. 15 «Капітальні інвестиції»

г) правильної відповіді не запропоновано

5. Згідно з ПсБО 16 «Витрати», витрати це:

а) зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу підприємства

б) зменшення економічних вигод або збільшення зобов'язань

в) збільшення економічних вигод або зменшення зобов'язань

6. Який порядок списання доходу від реалізації продукції

а) сума доходу від реалізації продукції за вирахуванням ПДВ списується на фінансові результати

б) сума доходу від реалізації продукції разом з ПДВ списується на фінансові результати

в) сума доходу від реалізації продукції списується на фінансові результати?

7. При списанні доходу від реалізації продукції складається проводка

а) Дт 701 Кт 26

б) Дт 701 Кт 79

в) Дт 79 Кт 701

г) Дт 23 Кт 701

8. Яким записом в обліку відображається дохід від реалізації с.-г. продукції?

а) Дт 361 Кт 701

б) Дт 701 Кт 27

в) Дт 26 Кт 701

г) Дт 701 Кт 631

9. Операція по отриманню підприємством чистого прибутку відображається проводкою :

а) Дт 442 Кт 791

б) Дт 791 Кт 441

в) Дт 501 Кт 791

10. По дебету рахунку 79 «Фінансові результати» відображаються:

а) суми в порядку закриття рахунків обліку доходів

б) суми в порядку закриття рахунків обліку витрат

в) суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, а також належна сума нарахованого податку на прибуток

11. Кредитовий оборот за період по рахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» складає 35000 грн., це означає, що:

а) виручка від реалізації за період складає 35000 грн.

б) вартість готової продукції, списаної з матеріально відповідальної особи за період складає 35000 грн.

в) вартість реалізованої продукції за період складає 35000 грн.

г) собівартість реалізованого товару за період складає 35000 грн.

12. Коли згідно з принципом нарахування доходи і витрати мають відображатися в бухгалтерському обліку:

а) відповідно до дати сплати або отримання грошових коштів

б) у момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошей

в) за першою з двох подій, перелічених у пунктах а) та б)

г) на власний розсуд підприємства

Вправа «Вставте пропущене слово»

1. Витрати – зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або _____ зобов'язань, які призводять до зменшення власного _____ (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками);
2. Прибуток – сума, на яку _____ перевищують пов'язані з ними витрати;
3. _____ (зареєстрований), сума якого визначається в установчих документах і підлягає обов'язковій реєстрації в державному реєстрі господарюючих одиниць;
4. Інвестований капітал – сума простих і _____ акцій за їхньою номінальною вартістю а також додатково вкладений капітал.
5. Первинні документи – документи, які складені у _____ здійснення господарської операції або безпосередньо після її _____;
6. Накопичувальні документи – документи, які використовуються для однорідних господарських операцій, які систематично _____ на протязі певного періоду (тиждень, місяць, декада).

Додаток №4

Конкурс «Знавці бухгалтерських проводок» (Група поділяється на дві підгрупи. Кожна підгрупа по черзі адресує іншій по одній кореспонденції рахунків і одній господарській операції, на які вони дають відповідь.)

I варіант

1. Отримано дохід (виручку) від реалізації в результаті передоплати за товари.
2. Відображено виникнення податкових зобов'язань по ПДВ.
3. Одержано готівкою дивіденди від інших підприємств.
4. Відображено дохід від безоплатно отриманих основних засобів.
5. Отримано дохід від неопераційних курсових різниць.
6. Нараховано акцизний збір від реалізації підакцизної продукції.

II Варіант

1. Отримано суму відшкодувань від страхових організацій.
2. Одержано дохід від операційних курсових різниць.
3. Відображено дохід від реалізації товарів в момент відвантаження.
4. Відображено реалізацію нематеріальних активів.
5. Одержано доходи від операційної оренди.
6. Нараховано суму дивідендів, відсотків, роялті, що підлягають отриманню.